

Úvod:

Čtrnáctý díl našeho cyklu nás poprvé a doufám, že ne naposled zavede za netradiční osobností – písničkářem, básníkem a zpěvákem bývalé death metalové kapely **Pavlem J. Hejátkem**. Muzikant v našem seriálu ještě nebyl, ale můžu čtenáře ujistit, že další ještě budou. V tomto rozhovoru se poprvé podařilo překročit stín celého cyklu rozhovorů, protože jsem nabídl prostor k vyjádření primárně levicovému pronásledovanému aktivistovi i když lze u něj pojem levice chápat poněkud nedogmaticky a určitě svými názory překvapí nejednoho čtenáře. Jsem rovněž rád, že po dlouhé době odmlčení nabídl prostor k rozhovoru Pavlovi právě DP. Ještě jednou mu tímto děkuji.

S kontroverzním levicovým aktivistou (nejen) o umění, poezii, písničkářství, terorismu, RAF, nové básnické sbírce, slovanství a komunismu.

Extravaganza Controverso

Pavel J. Hejátko

Mohl byste se prosím ve stručnosti představit, stačil by krátký medailon, pro méně znalé čtenáře.

Tohle vážně nesnáším. Nechci znít namyšleně, ale ve veřejném životě se nějakým způsobem pohybuji od roku 1993 a tak už za tu dobu předpokládám, že se ví, kdo a kým jsem. Takže dejme tomu, že jsem mimo jiné básník, písničkář, fotograf, glosátor, spisovatel, překladatel, filozof, performer. No a pak jsem ten, který se tomuhle systému, který k smrti nenávidí (a víte kolego, že nenávisť je cit), čili jej „cítím,“ plete do věcí, na něž podle N.I.CH nemá právo a jen si tím dle nových eurosoudruhů ubližuje.

Jak jste vnímal devadesáté roky 20. století a co jste tehdy dělal?

Tak především jsem se ocitl v pozdní pubertě a myslel jsem, že ona hesla o pluralitě názorů, toto sousloví si prosím zapamatujte, protože ono znělo všude, že není jen pouhý kramářský výraz z veksláckých trhů. Víte, tehdy v roce 1990 bylo všude řada burz a na každé se prodávala spousta krámů. Počínaje angličáky, přes nože a ABC modely, přes Bravíčka, ilegální polské MC kazety a konče třeba hady a to včetně těch jedovatých. Já nastoupil na Střední zemědělskou školu v Rakovníku a jediné co si dodnes pamatuji bylo, že přišla učitelka do třídy a pronesla pro mě dnes již památnou větu, díky níž jsem jí začal pohrdat ještě víc, než tomu tak bylo do té doby a to sice: „Odteď už pro Vás nejsem žádná soudružka učitelka, ale *paní* učitelka – račte si to prosím zapamatovat!“. Naplno jsem si tehdy uvědomil, že většina lidí jsou mravní trosky, které žijí jen dle svého prospěchu a omlouvají to slovy o rodině a podobnými pochybnými hesly.

Neuznávám rodinu jako něco, na co se mohu, či mám právo se vymlouvat... Třeba i proto chápu Josifa Visarionoviče, když obětoval svého syna Jakova se slovy: „Když jej osvobodím, jak k tomu přijdou ostatní otcové a matky, kteří majív zajetí své syny a dcery“. A tak to přesně je. V roce 1993 jsem se přihlásil v jednom hudebním časopisu na inzerát death metalové skupiny Agony Conscience na post zpěváka a protože byl tehdy tento hudební styl velmi populárním výrazovým prostředkem k vyjádření hnusu, byl jsem velmi zapálený a nadšený. Také se z nás s odstupem času staly legendy. Vyjádření našeho zhnusení bylo jak prostřednictvím textů, tak hudby, tak enormní, že to zaujalo i ostřílené bosse v hudebních firmách zabývajících se těmito žánry.

Osobně jsem v rámci toho všeho ovšem stále velmi silně inklinoval k východnímu a to především ruskému folklu a k písničkářským bardům, básníkům a mluvčím národů, jako byli a dodnes jsou Bulat Okudžava, Vladimír Vysockij, Alexandr Galič, Jevgenij Jevtušenko, Jacques Brell a náš Karel Kryl a Jarek Nohavica. Takže jsem krom psaní textů do AC začal psát i své první básně, zatím ještě kytarově nezhudebněné, nicméně v plánu to do budoucna už tehdy bylo. Velmi mě lákalo zazpívat a zahrát v pár akordech báseň, která je často dvojsmyslná nebo ani nemusí být, ale která může někoho ovlivnit v charakteru vnímání určitých částí jeho

života apod.

Jak jste se dostal k aktivismu?

I když je to asi častá fráze všech možných aktivistů, tak já se opravdu k „aktivismu“ dostal tak vlastně omylem. Když v roce 1997 skončila naše kariéra v AC, měl jsem pocit, že bych ještě měl světu co říct a díky tomu, že jsem už někdy od toho roku 1994-1995 měl napsané své první básně, říkal jsem si, že si najdu nakladatelství a budu se snažit prostřednictvím nich třeba něco změnit... Ó jak naivní jsem ještě na ten věk byl. Básně jsem tedy někdy v roce 1998 sebral a napochodoval s jejich fragmentem do ulice Politických vězňů do redakce *Haló novin* za Karlem Sýsem, protože většina těch básní byla těžce proti Chartě, undergroundu, kapitalismu, „sametové revoluci,“ privatizaci atd. a Karel si těch pár listů pročetl a pronesl větu, kterou si pamatuji dodnes: „Básně to nejsou vůbec špatné, jen jsou psané ve velmi špatné době.“

Tak jsme se seznámili a v roce 2001 vyšla má první básnická sbírka s názvem „Hlenobyti.“ Ten název měl samozřejmě vyjadřovat především mé obrovské rozčarování a opovržení dobou a prostředím ve kterém žiji. No a jako každý básník, kterému něco nového vyjde, jsem s tou knihou začal objíždět a obesílat různé redakce, různých tehdejších a mnohdy ještě i současných literárních médií (ať ještě tištěných, tak čerstvě vznikajících elektronických) a všude se ke mně po přečtení první stránky chovali jako k prašivému. Tehdy jsem asi poprvé pochopil, že jsem aktivista „omylem.“ Současně mi bylo jak osobně, tak písemnou formou jasně naznačováno, že když „zmoudřím“ a změním styl, že se dá ještě leccos zachránit, že mohu vystupovat na všech možných akcích, festivalech, mít recenze v novinách, být dokonce v TV a rádiích. Na mě mají ovšem tyhle věci vždy většinou přesně opačný efekt, takže o to víc jsem je začal zesměšňovat, trefovat se do nich a psát proti nim...

Vidíte svůj aktivismus jako úspěšný, patří nějakým způsobem k vašemu typu osobnosti?

Nevidím. J. P. Sartre onehdá prohlásil, že úspěšný aktivista je mrtvý aktivista. V tomto směru jsem tedy alespoň zatím neúspěšný a popravdě nevím, jaký jsem hrdina a zda chci být v tomto smyslu opravdu úspěšný aktivista. Víte, já ani to slovo aktivista vlastně nemám moc rád – nebo alespoň ne u sebe. Já nikdy proti ničemu napřímo nebojoval. Jen jsem si uvědomoval, že prachy jsou jen forma a nikoli norma, že pokrytectví není to samé co dospělost, či zralost, že když někomu do očí řeknu, že je vůl, tak si to o něm i opravdu myslím a proto mu to právě říkám do očí a ne za jeho zády apod... Tohle jediné je snad můj „aktivismus.“ A pokud patří nějak k mému typu osobnosti? Rád bych teď ex post poté, co už mé jméno za ty roky má tuhle aureolu, řekl, že tomu tak je, ale lhal bych sám sobě. Pravdou je, že už od základní školy sem byl vždy ten potíživista, co se na vše ptal desetkrát a pak to stejně udělal jinak, ale to nebyl aktivismus, jako prostě a jen obyčejná tvrdohlavost a umanutost..

Jaký je váš názor na politickou kauzu Fénix, i Vy jste se snažil podobně založit českou pobočku RAF. Šlo o vážně bráný projekt nebo spíše uměleckou performanci?

Když jsem se o Fénixu poprvé dozvěděl, byl jsem popravdě trochu v rozpacích. Na jednu stranu mi to přišlo jako velmi sympatický a snad i odvážný nápad, na druhou stranu se hned mé kritické myšlení ptalo, kdo za tím stojí, proč tímto způsobem, proč to nedopadlo, kdo byl skutečným iniciátorem a proč když tomu média věnují takovou pozornost, proč je kolem toho stále tolik nejasností. Abych to řekl úplně jasně, něco mi tam velmi smrdělo a rozhodně ne, protože jsem v tom nejel já. Dodnes moc nevím (a zajímalo by mě to), zda to byla také jen performačka nebo, zda se na tom chtěl někdo „udělat“ a co všechno mu to mělo přinést. Když nyní navíc vidím rozsudky o finančním odškodnění, jsou mé otázky asi ještě více na místě...

To já to měl s RAF dost jinak. Musíme si uvědomit, že tehdy tady byla dost jiná atmosféra, společenská a především geopolitická situace. Amíci si chtěli v Brdech udělat radar a to nejen pro mě osobně bylo něco naprosto nepředstavitelného. Topolánek v tu dobu vyznamenával Mašiny a mně přišla z jistých zahraničních kruhů o nichž nebudu zatím stále z pochopitelných důvodů mluvit, nabídka na vznik české frakce RAF. Ale pozor! Tu nabídku jsem nedostal sám! Dostal ji ještě performer Milan Kozelka a performační skupina Guma Guar. Ti posledně jmenovaní řekli hned, že je to na ně silný kafe a že do toho nejdou a tak jsme na to zůstali sami s Kozelkou. Milan byl na to, jakého byl původu (jedna z nejvýraznějších postav českého undergroundu) dost neortodoxní, ale i tak se mu to moc nepozdávalo, což bylo znát a také si hlavně asi hned uvědomoval, že to bude vážně „velká rána.“

A ona taky byla. Nakonec jsem to tedy vzal já, protože představa, že se tady budou roztahovat anglosasští degeneráti, pro mě byla naprosto nepřijatelná. Soustředil jsem kolem tedy pár lidí se kterými jsme se domluvili na textu tiskové zprávy, tu jsem během noci sepsal a přesně 13. 11. 2007 ráno ji měla kompletně ČTK. To, co se stalo potom, byla noční můra v praxi a to jsem byl připraven na leccos. Když odmyslím asi 500 telefonátů všech možných médií asi po 5 sekundách (nevím, kde na mě vzali číslo, to nikde uvedené nebylo), tak si pro mě ještě ten den večer přijelo civilní auto se dvěma pánama, kteří se představili s průkazy BIS a řekli mi, že s nimi musím jet do Brna na Cejl. Tam jsme přijeli, došlo asi ke tří hodinovému výslechu s tím, že mě nepustili ani na noc domů, ale zavřeli mě na známou „cépězetku.“

Ráno tam přišli s tím, že mi řekli, že budu jako první (exemplární) případ, na nějž bude uplatněn parlamentem asi 2 měsíce čerstvě schválený zákon o podpoře a propagaci terorismu, zavázali mi oči, odvedli do auta a někam jsme jeli. Pak jen vím, že jsem se ocitl někde v lese, šátek mi sundali, hrozně se řehtali a odjeli. Šel jsem asi 2 kilometry a přišel jsem do vesnice, která byla asi 11 km od Tišnova, tak jsem si půjčil od jednoho chlápka mobil a zavolal známému z Náměště, ať pro mě přijede. Ten nechápal nic, ale nakonec přijel. Co se dělo pak? No, uběhl asi týden, novináři řádili stále jako pomnutí a BISka mi stála v autě u rozvodové skříně EONU před barákem. Ještě jsme je s tehdejší mou přítelkyní Zuzanou pozorovali, bylo to jako za starých časů StB, nic extra nového.

Druhý den ráno mi přišli zas zabouchat na okno s tím, že ať jedu zase s nimi, že mají nějaké novinky, kterými to prý konečně celé uzavřeme. Takže mě zase odvezli s tím, že mi dali na vybranou. 1) Buď podepíšeš, že jsem psychiatricky léčený a že to byl celý jen žert vyšinutého jedince a bude to bez paragrafu nebo za 2) Nepodepíšeš nic, ale oni se postarají o to, že ve všech novinách vyjde totéž a to ještě k tomu všemu s tím, že to bylo celé reklamní akce na moji novou a připravovanou knihu a ještě budu obžalován s oním paragrafem o podpoře a propagaci terorismu v přípravné fázi.

Vážně nejsem žádný hrdina, ale nepodepsal jsem vůbec nic a co se tedy stalo? Oni dodrželi svůj slib s tím, že ze mě ve všech hlavních celostátních denících, včetně hlavních TV zpráv udělali blázna, ale já furt hlavně čekal na to obvinění a to nepřicházelo a nepřicházelo. A nepřišlo dodnes. Pak jsem se z jednoho nejmenovaného, ale dostatečně důvěryhodného zdroje dozvěděl, že by jim to stejně dobrý advokát „rozmetal“ a navíc by tím ze mě udělali pro mladé lidi mučedníka a toho se báli jako čert kříže. Oni naopak chtěli, abych z toho vyšel jen jako ten blázen na kterého se časem zapomene a do konce života už bude mít jen nálepku toho pomatence... A to se jim vlastně podařilo..

Setkal jste se osobně i s tvrzením, že jste udavač?

Musím říct, že zatím ne nebo tedy o tom nevím... Ale jestli to nebude dáno spíš tím, že jsem pro všechny tak nevyzpytatelný, že to tak nějak ani nepadá v potaz.

Jakým způsobem vás systém již perzekuoval?

Tak, když opomenu to již výše psané ohledně toho RAF, tak mě už 23 let perzekuuje především umělecky. Filozofický terminus technicus je pro to tzv. smrt tichem. Je to zatím ten nejvíce sofistikovaný způsob, jak někomu přivodit uměleckou smrt a časem tím pádem v souvislosti se soužením se i tu fyzickou. Záměrně jsou tu preferováni básníci a písničkáři, jejichž umělecké kvality jsou v lepším případě průměrné a současně jsou si tvorbou tak stejní a politicky neškodní, že se o ně neviditelně viditelná ruka toho, kdo rozhoduje, dostatečně dobře postará. To platilo ještě tak před 5 lety.

Teď je situace ještě bizarnější a to o to, že jsou vytažováni reálně ti nejhorší z nejhorších a ti jsou pak dobře zvoleným PR představováni především mladým a ve školství, jako kulturně literární elita. Jsou to různí pedofilové, schizofrenici (vůbec jakákoli psychická onemocnění a úchylinky jsou velmi kladně hodnoceny!), křiváci, multikulturní kurvy, militantní feministky hlásající, že by se měly malé děti mužského pohlaví zabíjet apod... To nežertuji, na to jsou dohledatelné podklady a s některými z těchto individuů se znám bohužel i osobně. Čili, jak myslíte, že bude zacházet režim s básníkem a písničkářem, který jak ve své tvorbě, tak ve svých článkách veřejně vyzývá k likvidaci USA, islámu, multikulturního světa, globalismu, nabádá ke slovanskému tradicionalismu, opěvuje socialismus a říká, že mnoho věcí bylo za stalinismu dobrých!?!

Které básníky a literáty osobně obdivujete?

No, popravdě většinu našich československých v rámci celého 20. století a pak řadu sovětských, kavkazských a balkánských. Byl by to takový seznam, že by to zabralo půl stránky a většina z nich by stejně radě lidí nic neříkala... Podstatný je fakt, že československá literatura speciálně a poezie úplně, byla v rámci 20. století naprosto nevídaný celosvětový fenomén.

Stojím si za tím, že na světě nebyl jiný stát, který by měl tolik kvalitních básníků, kteří navíc ovlivňovali i veřejné dění a mínění, jako mělo Československo a SSSR.

Sám býváte někdy přirovnáván ke Karlu Krylovi, máte k tomuto písničkáři a básníkovi nějaký osobní vztah?

Musím přiznat, že mně to svého času velmi lichotilo, ale čím je člověk starší, tím tyto věci vnímá už tak nějak jinak. Nechci tím říci, že si Karla nevážím a že si dodnes nemyslím, že byl náš největší básník a písničkář, kterého tato zem kdy porodila, ale víte, já jsem přeci jen Pavel J. Hejátko a byť vycházím z nějakých kořenů, byť moji tvorbu ovlivnila řada umělců, tak si myslím, že mám stále dost procent osobité „hejátkovštiny.“ Stačí se zaposlouchat do mých písní a přečíst si mé básně a myslím si, že jsou ony markantní rozdíly, včetně osobité originality poznatelné.

Máte nějaké náboženské názory a metafyzické představy?

Tohle mám opravdu velmi bizarně namíchané. Duší jsem už nějakých 15 let pohan, popřípadě radikální Slovan, pro nějž by byla ideálním státním zřízením Slovanská unie. Na druhou stranu jsem po předcích katolík a byť nejsem ani za mák nikterak praktikující, musím uznat, že se křesťanství v mé a to především té básnické tvorbě prostřednictvím vzpomínek na prarodiče objevuje... Takže asi toliko. Nicméně v tom nevidím žádný zásadní rozpor, myslím si, že to mám srovnané a má současná dominantní víra je radikální tradiční panslavismus!

Myslíte si osobně, že ideologie nové levice je už za svým vrcholem a nastává její pád, že svět přijde o tohoto „morálního“ policajta, který dovoluje, o čem se smí mluvit, o čem se smí psát? Co dle vás nahradí uchopení reality novou levicí?

Na pojem „nová levice“ jsem už od počátku, co jsem jej slyšel poprvé, neskutečně alergický. Přijde mi to jako „Střední Evropa“ nebo „trochu těhotná...“ Nová levice je jen jiný výraz pro středo-pravicovou kontrarevoluční sílu, která pronikla do všech klasicky levicových stran a prostřednictvím kapitálu v nich bojuje proti „jinému“ kapitálu. A úplně nevtipnější na tom jsou ty pseudoanarcho a redskins loutky, které jim na to skočily. To musí být už vážně idiocie nejtěžšího kalibru.

Je třeba si uvědomit, co jsou světové prediktory, kdo je ovládá, proč a s jakými cíly. Proč se nikdo nezamyslí třeba nad tím, proč se ti slavní antiglobalisté objevují jen na určitých zasedáních MMF či G8 a nikoli na všech? A proč a kdo a za čí peníze je tam sváží? Celé je to

jen divadýlko, které má vystrašit obyčejné pokojné občany, kteří si mají říct: „No, než tohle, ať jsou raději plné ulice kamer a policistů.“ A jednoho z Orwellova cíle a Overtonova okna je hned dosaženo... A to je současně i má odpověď na to, co nahradí uchopení reality novou levicí. Nový světový řád. Ať již v jakékoli omezující a pro budoucí generace destruktivní poloze...

Není to tak dávno, co byla pro většinu humanistů velkým dilematem implantace identifikačních čipů pod kůži. Podle mě je tohle dnes již naprosto slabý odvar. Nemyslím si, že jsem bůhvíjaký vizionář, ale podle mě se budou už po narození do mozků implantovat vstřebatelné mikroprocesory „pokornosti,“ které z nás udělají roboty, aniž by se museli vyvíjet nějaké mechanické humanoidní RUR, jejichž výroba, údržba a především bezpečnost z hlediska vymknutelnosti, by mohla být a asi stále i byla značně riskantní.

Má v tomto prostoru šanci na realizaci autentická levice či vlastenecká levice?

Měla by, ale... Musela by ji finančně podpořit ta strana „měsíce,“ která zatím z nějakého mně nejasného důvodu spí a tudíž to nedělá. V duchu tajně doufám, že k tomu zatím jen nabírá síly...

Kde je v současném světě místo pro avantgardní umění, přijde mi, že s ním byl dříve dost spjatý, než jste dospěl k prostým, rurálním tématům?

Kde? Najdete ho galeriích moderního umění, kde je exponátem použitá menstruační vložka zavěšená ze stropu na vlasci na ryby nebo hovno ve formě na bábovku. K takovému „umění“ jsem dalek a nechci s ním mít nic společného. Od roku cca 2010 do roku 2015 jsem napsal tři sbírky milostné poezie. Dvě z nich jsou hodnoceny jako zatím jedny z největších básnických děl milostné poezie 21. století, ale musím také současně říci, že tím to pro mě skončilo. Jen naivka si může myslet, že napíše čtyři a více milostných básnických sbírek a přitom to nebude trapné, protože tam nevykrade minimálně sám sebe... Proto jsem si v roce 2015 uvědomil, co je má další láska a že je to můj domov. Místo v němž jsem se de facto narodil, v němž žiji bez čtyř let celý svůj dosavadní život, místní lidé, zvyky, tradice, nářečí, slavnosti, umění, pověsti, cesty, tajná místa, pole, záhumenky. Je toho tady tolik, že ani po těch již třech letech, pomalu nevím o čem psát dříve a to mám přesně za rok odevzdat rukopis, aby kniha přesně symbolicky 20. 2. 2020 vyšla.

Mohu tady psát o západech i východech slunce, o stodolách plných rozpadajících se strojů, o hasičských plesech, o kolomazných pecích, o smírčích kamenech a přesto nic z toho nebude kýč, protože jednak vím přesně jak to napsat, aby to kýč nebyl a druhak je to právě tak zajímavý a ojedinělý, že sami místní nad tou krásou často žasnou – natož „přespolňáci.“

Rozhodně už nyní vím, že ta kniha vstoupí do historie československé literatury, protože tady něco podobného napsal naposledy Jan Čarek v roce 1946 ve sbírce „Heřmář.“ Od té doby nikdo. Netvrdím, že to bude dnes někoho zajímat, na druhou stranu jsem v básních použil jazyk a autentické fotografie, které budou v knize, že ta síla toho celého díla je maximální a jen těžko přehlédnutelná.

Jaká hudba tvoří váš současný aktuální playlist?

Tak to byste nepochopil. Krom již výše jmenovaných folkových klasiků, je to stále řada grindcoreových skupin, pak spousta ethna, latinské hudby, reggae, jazzu a pak balkánské hudby jakou dělá třeba Goran Bregovič a také kvalitní filmové hudby.

Čím se nyní oficiálně živíte?

Především překlady z a do ruštiny. Pak také koncerty a sem tam i nějaká ta manuální brigádka mě také nemine, to zná dnes asi každý umělec na volné noze. Člověk zas na druhou stranu získá inspiraci na další tvorbu, protože je v kontaktu s těmi, kteří mají nejvíc starostí a za tu dobu sblížení se s nimi je má tak možnost poznat vážně autenticky.

Slovo závěrem?

Za chvíli je mi 43 let. Často se přistihuji, že sentimentálním, přesto chci říci jedno: „Nepřežívejte něco, co se Vám nelíbí, nadávejte, klejte, vemte sudlice a vyjděte znovu do ulic!“ Spousta lidí čeká jen na tu první partu, aby se pak mohla přidat. Proboha lidi uvědomte si, že těch, co jsou proti nám je pořád míň a když na to přijde, tak ve správný čas se k nám dají i ti policajti! Přestaňte se bát, protože smrt věkem je bohužel většinou rychlejší, než strach z nicnedělání.